

De Bergen Van De Waanzin

H. P. LOVECRAFT

Inhoudsopgave

I.....	6
II.....	17
III.	37
IV.....	49
V.....	59
VI.	74
VII.....	83
VIII.....	95
IX.	105
X.....	117
XI.	125
XII.....	136

De Bergen Van De Waanzin

De Bergen van de Waanzin behoort tot de meest ambitieuze en invloedrijke werken van H.P. Lovecraft. Deze novelle, oorspronkelijk gepubliceerd in 1936, vormt een hoogtepunt binnen het zogenoemde “Cthulhu-mythos” en combineert wetenschappelijke expeditieroman met existentiële kosmische horror.

Het verhaal volgt een Antarctische expeditie die stuit op cyclopische ruïnes en fossiele overblijfselen van een buitenaardse beschaving, ouder dan de mensheid zelf. Wat begint als een rationeel wetenschappelijk onderzoek, ontaardt geleidelijk in een confrontatie met een onthutsende waarheid over de oorsprong van het leven en de plaats van de mens in het universum. Lovecraft construeert zijn vertelling als een pseudo-wetenschappelijk verslag, waarin archeologie, geologie en biologie worden verweven met een steeds groeiend gevoel van dreiging.

Centraal in het werk staat niet zozeer fysieke horror, maar epistemologische ontwrichting: de angst die voortkomt uit kennis. De ontdekking van de “Ouden” en hun geschiedenis ondermijnt het traditionele antropocentrische wereldbeeld. De mens blijkt geen hoogtepunt van de schepping, maar een toevallig en kwetsbaar bijproduct van kosmische krachten die onverschillig staan tegenover menselijke waarden en moraal. Deze fundamentele relativisering van de menselijke positie vormt de kern van Lovecrafts kosmische filosofie.

Stilistisch kenmerkt de novelle zich door een geleidelijke opbouw, gedetailleerde beschrijvingen van landschappen en architectuur, en een zorgvuldig georkestreerde sfeer van onheil. De Antarctische leegte fungeert daarbij als metaforische ruimte: een grensgebied waar wetenschap en waanzin elkaar raken. De titel verwijst niet alleen naar de geografische setting, maar ook naar de psychologische afgrond waarin de personages terechtkomen.

De Bergen van de Waanzin heeft een blijvende invloed uitgeoefend op de moderne horror- en sciencefictionliteratuur. Het werk geldt als een vroeg voorbeeld van sciencefiction-horror en inspireerde talloze auteurs, filmmakers en kunstenaars. Het blijft een cruciale tekst voor wie de ontwikkeling van het kosmisch pessimisme en de moderne mythische horror wil begrijpen.

I

Ik word gedwongen te spreken omdat wetenschappers mijn raad niet willen opvolgen zonder te weten waarom. Tegen mijn zin leg ik uit waarom ik me verzet tegen deze voorgenomen invasie van Antarctica, met zijn grootscheepse jacht op fossielen en het massaal boren en smelten van de eeuwenoude ijskappen. Ik aarzel des te meer omdat mijn waarschuwing misschien vergeefs is.

Twijfel aan de feiten die ik moet onthullen is onvermijdelijk. Toch zou er niets overblijven als ik weglaat wat extravagant en ongeloofwaardig lijkt. De foto's die ik tot nu toe achterhield, zowel gewone als luchtopnames, pleiten in mijn voordeel; ze zijn gruwelijk levendig en sprekend. Maar ze zullen in twijfel worden getrokken omdat bedrog ver kan gaan. De inkttekeningen worden natuurlijk afgedaan als overduidelijke vervalsingen, ondanks een vreemdheid in stijl die kunstkenners zou moeten opvallen en verbazen.

Uiteindelijk hang ik af van het oordeel en de reputatie van de weinige wetenschappelijke leiders die enerzijds onafhankelijk genoeg denken om mijn gegevens te beoordelen op hun eigen huiveringwekkende overtuigingskracht, of in het licht van oeroude, hoogst verwarrende mythische cycli; en anderzijds genoeg invloed hebben om de ontdekkingswereld af te houden van roekeloze en te ambitieuze plannen in dat gebied van de waanzinsbergen.

Het is jammer genoeg zo dat relatief onbekende mannen als ik en mijn collega's, verbonden aan een kleine universiteit, weinig kans maken indruk te wekken bij zaken die wild bizar of fel omstreden zijn.

Nog meer tegen ons spreekt dat we geen specialisten zijn in de velden die hier primair bij betrokken raken. Als geoloog wilde ik met de expeditie van Miskatonic University alleen diepe monsters van rots en bodem uit verschillende delen van het Antarctische continent bemachtigen, geholpen door de opmerkelijke boor die

professor Frank H. Pabodie van onze technische afdeling had ontworpen.

Ik had geen enkele wens om pionier te zijn op ander terrein, maar ik hoopte wel dat dit nieuwe apparaat op diverse punten langs eerder verkende routes materiaal aan het licht zou brengen dat met gewone methoden nooit bereikt was.

Pabodies boorinstallatie, zoals het publiek al weet uit onze verslagen, was uniek en revolutionair door zijn lichtheid, draagbaarheid en vermogen om het principe van de gewone artesische boor te combineren met dat van de kleine ronde rotsboor, zodat hij snel kon omgaan met lagen van wisselende hardheid.

Stalen kop, scharnierende stangen, benzinemotor, inklapbare houten boortoren, springstofbenodigdheden, touw, schroef voor puinverwijdering en buizen in secties voor gaten van vijf duim breed en tot duizend voet diep – dat alles vormde met de nodige toebehoren een last die drie sledes met zeven honden elk konden trekken. Dit lukte dankzij het slimme aluminiumlegering waarvan de meeste metalen delen gemaakt waren.

Vier grote Dornier-vliegtuigen, speciaal ontworpen voor de enorme hoogtes op het Antarctische plateau, met extra brandstofverwarmers en snelle starters die Pabodie had bedacht, konden onze hele expeditie vervoeren van een basis aan de rand van de grote ijsbarrière naar geschikte punten landinwaarts. Van daaruit zouden genoeg honden ons verder helpen.

We wilden in één Antarctisch seizoen – of langer als het moest – een zo groot mogelijk gebied bestrijken, vooral in de bergketens en op het plateau ten zuiden van de Rosszee; gebieden die Shackleton, Amundsen, Scott en Byrd in wisselende mate hadden verkend. Met regelmatige kampverhuizingen per vliegtuig over afstanden die geologisch van belang waren, verwachtten we een ongeken- de hoeveelheid materiaal op te graven, vooral uit pre-Cambrische

lagen waarvan eerder zo weinig Antarctische monsters waren verkregen.

We wilden ook een zo groot mogelijke verscheidenheid aan bovenliggende fossielhoudende rotsen bemachtigen, want de oergeschiedenis van dit barre rijk van ijs en dood is cruciaal voor onze kennis van het aardse verleden. Dat Antarctica ooit gematigd en zelfs tropisch was, met een krioelende planten- en dierenwereld waarvan alleen de korstmossen, zee fauna, spinachtigen en pinguïns aan de noordrand overblijven, is algemene kennis. We hoopten die kennis uit te breiden in variëteit, nauwkeurigheid en detail. Als een simpele boring fossielen toonde, vergrootten we het gat met springstof om monsters van gepaste grootte en toestand te krijgen.

Onze boringen, van wisselende diepte afhankelijk van wat de bovengrond of rots belooftte, bleven beperkt tot blootliggende of bijna blootliggende landoppervlakken – onvermijdelijk hellingen en richels door de mijl of twee dikke ijslaag over lager gelegen delen.

We konden geen boordiepte verspillen aan veel ijs, al had Pabodie een plan bedacht om koperen elektroden in dichte clusters boringen te zinken en beperkte ijsgebieden te smelten met stroom van een benzine-dynamo.

Dit plan – dat we alleen experimenteel konden uitvoeren op een expeditie als de onze – wil de komende Starkweather-Moore-expeditie volgen, ondanks de waarschuwingen die ik heb gegeven sinds onze terugkeer uit Antarctica.

Het publiek kent de Miskatonic-expeditie uit onze regelmatige draadloze rapporten aan de Arkham Advertiser en Associated Press, en uit latere artikelen van Pabodie en mij. We bestonden uit vier mannen van de universiteit: Pabodie, Lake van biologie, Atwood van natuurkunde – ook meteoroloog – en ikzelf voor geologie, met het nominale bevel. Verder zestien assistenten: zeven afgestudeerde studenten van Miskatonic en negen kundige monteurs.

Van die zestien waren er twaalf bekwame vliegtuigpiloten, van wie er tien ook draadloze operators waren. Acht kenden navigatie met kompas en sextant, net als Pabodie, Atwood en ik. Natuurlijk waren onze twee schepen – houten ex-walvisvaarders, versterkt voor ijs en met hulpdamp – volledig bemand.

De Nathaniel Derby Pickman Foundation, met enkele speciale bijdragen, financierde de expeditie; vandaar dat onze voorbereidingen uiterst grondig waren, ondanks het gebrek aan grote publiciteit.

Honden, sledes, machines, kampmateriaal en gedemonteerde delen van onze vijf vliegtuigen werden in Boston afgeleverd, waar onze schepen werden geladen.

We waren schitterend uitgerust voor ons doel, en in alles rond voorraden, regime, vervoer en kampbouw leerden we van de uitstekende voorbeelden van onze vele recente en briljante voorgangers. Juist het grote aantal en de roem van die voorgangers maakten dat onze eigen expeditie – hoe omvangrijk ook – door de wereld amper werd opgemerkt.

Zoals de kranten meldden, voeren we op 2 september 1930 uit Boston Harbor uit, in een rustig tempo langs de kust en door het Panamakanaal, met stops in Samoa en Hobart op Tasmanië, waar we laatste voorraden innamen.

Niemand van ons expeditieteam was eerder in poolgebieden geweest, dus we leunden sterk op onze scheepskapiteins: J.B. Douglas, bevelhebber van de brik Arkham en leider van de zeeploeg, en Georg Thorfinnssen, bevelhebber van de bark Miskatonic – beiden ervaren walvisvaarders in Antarctische wateren.

Terwijl we de bewoonde wereld achterlieten, zonk de zon lager en lager in het noorden en bleef elke dag langer boven de horizon. Rond 62° zuiderbreedte zagen we onze eerste ijsbergen – tafelijs met verticale wanden – en vlak voor de poolcirkel, die we op 20

oktober met gepaste rituelen overstaken, hinderde pakijs ons behoorlijk.

De dalende temperatuur plaagde me na onze lange tocht door de tropen, maar ik zette me schrap voor de ergere kou die komen zou. Vaak betoverden merkwaardige atmosferische effecten me; waaronder een opvallend levendige luchtspiegeling – de eerste die ik zag – waarin verre ijsbergen de kantelen van onvoorstelbare kosmische kastelen werden.

Door het ijs duwend, dat gelukkig niet uitgestrekt of dicht was, bereikten we open water op 67° zuiderbreedte, 175° oosterlengte. Op de ochtend van 26 oktober verscheen een sterke landglans in het zuiden, en voor de middag voelden we allemaal opwindning bij het zien van een uitgestrekte, hoge, besneeuwde bergketen die zich opende en het hele uitzicht vulde. Eindelijk hadden we een voorpost bereikt van het grote onbekende continent en zijn verborgen wereld van bevroren dood.

Die pieken waren duidelijk de Admiralty Range die Ross had ontdekt, en nu moesten we Kaap Adare ronden en langs de oostkust van Victoria Land zeilen naar onze beoogde basis aan de kust van McMurdo Sound, aan de voet van de vulkaan Erebus op 77° 9' zuiderbreedte.

Het laatste deel van de reis was levendig en fantasierijk. Grote, barre pieken van mysterie rezen voortdurend op in het westen terwijl de lage noordelijke middagzon of de nog lagere zuidelijke middernachtzon hun nevelig rode stralen goten over witte sneeuw, blauwig ijs en waterbanen, en zwarte stukken blootliggende graniethelling.

Door de verlaten toppen joegen woeste, onderbroken vlagen van de vreselijke Antarctische wind, waarvan de ritmes soms vage hints gaven van een wilde, half bewuste muzikale fluittoon, met noten over een breed bereik, die om een onderbewuste reden verontrustend en zelfs vaag angstaanjagend op me overkwamen.

Iets in het tafereel herinnerde me aan de vreemde en verontrustende Aziatische schilderijen van Nicholas Roerich, en aan de nog vreemdere en verontrustendere beschrijvingen van het kwaadaardig legendarische plateau van Leng in de gevreesde Necronomicon van de waanzinnige Arabier Abdul Alhazred. Later had ik spijt dat ik dat monsterlijke boek ooit had ingezien in de universiteitsbibliotheek.

Op 7 november, toen we de westelijke keten tijdelijk uit het oog verloren, passeerden we Franklin Island; en de volgende dag zagen we de kegels van Erebus en Terror op Ross Island voor ons, met daarachter de lange lijn van de Parry Mountains. Oostwaarts strekte zich de lage, witte lijn van de grote ijsbarrière uit, die loodrecht oprees tot tweehonderd voet hoogte als de rotskliffen van Quebec, en het einde markeerde van zuidwaartse navigatie.

In de middag voeren we McMurdo Sound binnen en bleven voor de kust in de luwte van de rokende Erebus. De slakkenpiek torende twaalfduizend zevenhonderd voet op tegen de oostelijke hemel, als een Japanse prent van de heilige Fujiyama, terwijl daarachter de witte, spookachtige hoogte van Terror rees, tienduizend negenhonderd voet hoog en nu uitgedoofd als vulkaan.

Rookpluimen kwamen met tussenpozen uit Erebus, en een van de afgestudeerde assistenten – een briljante jonge kerel genaamd Danforth – wees op wat lava leek op de besneeuwde helling, en merkte op dat deze berg, ontdekt in 1840, ongetwijfeld de bron was van Poe's beeld toen hij zeven jaar later schreef:

– de lava's die rusteloos rollen

Hun zwavelstromen neer van Yaanek

In de uiterste klimaten van de pool –

Die kreunen terwijl ze rollen neer van Mount Yaanek

In de rijken van de boreale pool.

Danforth las veel bizarre lectuur en had vaak over Poe gesproken. Ikzelf was geïnteresseerd door de Antarctische scène in Poe's enige lange verhaal – het verontrustende en raadselachtige Arthur Gordon Pym. Op de barre kust en op de hoge ijsbarrière op de achtergrond krijsten en klapwieken talloze groteske pinguïns met hun vinnen, terwijl veel vette zeehonden zichtbaar waren in het water, zwemmend of uitgespreid over grote plakken langzaam drijvend ijs.

Met kleine boten landden we kort na middernacht op 9 november met moeite op Ross Island, legden kabels van elk schip en maakten ons klaar om voorraden uit te laden met een touwbaan.

Onze gevoelens bij het eerste betreden van Antarctische bodem waren scherp en complex, al waren Scott en Shackleton ons hier voorgegaan. Ons kamp op de bevroren kust onder de vulkaanhelling was slechts tijdelijk; het hoofdkwartier bleef aan boord van de Arkham. We brachten al onze boorapparatuur, honden, sledes, tenten, proviand, benzinetanks, proefopstelling voor ijs smelten, camera's – gewoon en luchtfoto – vliegtuigdelen en andere toebehoren aan land, inclusief drie kleine draagbare draadloze sets – naast die in de vliegtuigen – die konden communiceren met de grote installatie op de Arkham vanuit elk deel van Antarctica dat we zouden bezoeken.

De scheepsapparatuur, in contact met de buitenwereld, stuurde persberichten naar de krachtige draadloze zender van de Arkham Advertiser op Kingsport Head in Massachusetts. We hoopten ons werk in één Antarctische zomer af te ronden; maar als dat niet lukte, zouden we overwinteren op de Arkham en de Miskatonic noordwaarts sturen voor het ijs invroor, om voorraden voor een volgend seizoen te halen.

Ik hoef niet te herhalen wat de kranten al publiceerden over ons vroege werk: onze beklimming van Erebus; succesvolle minerale boringen op diverse punten op Ross Island en de opvallende snelheid waarmee Pabodies apparaat ze voltooide, zelfs door

massieve rotslagen; onze proef met de kleine ijsmeltapparatuur; onze riskante klim over de grote barrière met sledes en voorraden; en de uiteindelijke assemblage van vijf enorme vliegtuigen in het kamp bovenop de barrière.

De gezondheid van onze landploeg – twintig mannen en vijftig Alaska-sledeshonden – was opmerkelijk, al hadden we nog geen werkelijk vernietigende temperaturen of stormen meegemaakt.

Meestal schommelde de thermometer tussen nul en twintig of vijftig graden boven nul, en onze ervaring met New England-winters had ons gewend aan zulke kou. Het barrièrekamp was halfpermanent, bedoeld als opslag voor benzine, proviand, dynamiet en andere voorraden.

Slechts vier vliegtuigen waren nodig voor het eigenlijke verkenningsmateriaal; het vijfde bleef met een piloot en twee scheepsmannen bij de opslag als middel om ons te bereiken van de Arkham als al onze verkenningsvliegtuigen verloren gingen.

Later, als we niet alle andere vliegtuigen gebruikten voor transport van apparatuur, zouden we er een of twee inzetten voor pendeldiensten tussen deze opslag en een andere permanente basis op het grote plateau zeshonderd tot zevenhonderd mijl zuidwaarts, voorbij Beardmore Glacier. Ondanks de bijna unanieme verhalen over afschuwelijke winden en stormen die van het plateau neerdalen, besloten we af te zien van tussenbases, en namen we risico's voor zuinigheid en mogelijke efficiëntie.

Draadloze berichten spraken over de adembenemende vieruur durende non-stop vlucht van ons squadron op 21 november over het hoge ijsplateau, met enorme pieken oprijzend in het westen, en de onpeilbare stiltes die weergalmden van ons motorgeluid.

Wind hinderde ons matig, en onze radiokompassen leidden ons door de ene dichte mist die we tegenkwamen. Toen de grote stijging opdoemde tussen 83° en 84° breedte, wisten we Beardmore

Glacier te hebben bereikt, 's werelds grootste valleigletsjer, en dat de bevroren zee plaatsmaakte voor een grimmige, bergachtige kustlijn.

Eindelijk betraden we werkelijk de witte, eonen dode wereld van het uiterste zuiden. Terwijl we dat beseften, zagen we in het oosten de piek van Nansen torenen tot bijna vijftienduizend voet.

De succesvolle vestiging van de zuidelijke basis boven de gletsjer op 86° 7' zuiderbreedte, 174° 23' oosterlengte, en de fenomenaal snelle en effectieve boringen en ontploffingen op diverse punten bereikt per slede en korte vluchten, behoren tot de geschiedenis; net als de moeizame en triomfantelijke beklimming van Nansen door Pabodie en twee studenten – Gedney en Carroll – van 13 tot 15 december.

We zaten op zo'n vijftienghonderd meter boven zeeniveau. Waar proefboringen vaste grond toonden op slechts twaalf voet door sneeuw en ijs, gebruikten we vaak de kleine smeltapparatuur en zonken boringen en dynamiteerden op vele plekken waar geen eerdere ontdekkingsreiziger ooit aan minerale monsters had gedacht. De pre-Cambrische granieten en beacon-zandstenen die we zo verkregen, bevestigden ons vermoeden dat dit plateau homogeen was met het grootste deel van het continent in het westen, maar verschilde van de delen oostwaarts onder Zuid-Amerika – die we toen zagen als een apart, kleiner continent gescheiden van het grotere door een bevroren verbinding van Ross- en Weddellzee, al heeft Byrd dat sindsdien ontkracht.

In sommige zandstenen, gedynamiteerd en gebeiteld na boringen hun aard toonden, vonden we hoogst interessante fossiele sporen en fragmenten: varens, zeealgen, trilobieten, zeelelies en schelpdieren als linguella's en gastropoden – allemaal van betekenis voor de oergeschiedenis van het gebied. Er was ook een vreemde driehoekige, gestreepte afdruk, ongeveer een voet in doorsnee, die Lake samenstelde uit drie schaliefragmenten uit een diep ontplofte opening.